

ABSTRAKT

Název:

Srovnávací studie znalostí žáků základních škol v oblasti ochrany člověka za mimořádných událostí v České, Slovenské a Polské republice

Autor:

Mgr. Iveta Hudzietzová

Katedra (ústav)

Dolnoslezská vysoká škola, Fakulta pedagogických věd, Wrocław

Školitel:

doc. PaedDr. Miroslav Kopecký, Ph.D.

Disertační práce se zabývá analýzou a hodnocením znalostí žáků základních škol v oblasti ochrany člověka za mimořádných událostí. Srovnávání se zaměřuje na vybrané střeoevropské státy Českou republiku, Slovenskou republiku a Polskou republiku a vybranou skupinu žáků nižšího sekundárního vzdělávání úrovně ISCED 2. Na základě komparace vzdělávacích obsahů oblastí ochrany člověka za mimořádných událostí byla cíleně vybrána témata společná pro žáky 6. – 9. ročníků základních škol v Česku a na Slovensku a pro žáky 6. – 8. ročníků v Polsku.

Sledovaný soubor tvoří 1 562 respondentů z České republiky (n = 648), Slovenské republiky (n = 331) a Polské republiky (n = 583). Výzkum se realizoval na základních školách v České republice (n = 13), ve Slovenské republice (n = 8) a Polské republice (n = 12). Výzkum se uskutečnil v letech 2019–2021. Dotazníkové šetření se uskutečnilo na základě souhlasu vedení základních škol a případně i se souhlasem zřizovatele základní školy. Na Slovensku a v Polsku byli respondenti z fakultních základních škol.

Pro empirický výzkum znalostí žáků byl zvolen nestandardizovaný dotazník, který obsahoval 14 otázek pro žáky v Česku a na Slovensku a 13 otázek pro žáky v Polsku. Otázky v dotazníku byly opakovaně konzultovány s ředitelstvím hasičských záchranných sborů v České, Slovenské a Polské republice a s řediteli základních škol v uvedených státech. Vycházel také z rozboru literární rešerše tuzemské i zahraniční literatury. Dotazník byl zaměřen na následující oblasti: tíšňové volání, integrovaný záchranný systém, varovné signály, evakuace, první pomoc a na zjištění osobní zkušenosti při poskytování první pomoci a zjištění zkušenosti, ve kterém předmětu je věnována pozornost ochraně člověka za mimořádných událostí.

Výsledky výzkumu naznačily, že žáci nemají na odpovídající úrovni znalosti z oblastí jednání v případě hrozby nebo vzniku mimořádné události, rozpoznání varovných signálů a poskytování laické první pomoci. Celkové výsledky dotazníkového šetření ukázaly, že nejlepší úroveň znalostí mají žáci v Polské republice, České republice a nejnižší úroveň byla zjištěna u žáků ve Slovenské republice.

Získané poznatky mohou pomoci v teoretickém základu systematickému porozumění vzdělávání žáků základních škol v oblasti ochrany člověka za mimořádných událostí, dávají základ pro další rozvoj teoretické vědy nejen v pedagogice, ale i vědnímu oboru zabývajícím se bezpečností obyvatelstva, jsou přínosem pro další vědecká zkoumání, nové projekty, nové a další studie, další zapojení do výzkumů nejen v České, Slovenské a Polské republice, ale i v zemích Evropské unie. Celospolečenský přínos práce souvisí s ochranou života v mimořádných situacích, kdy neznalost znamená ohrožení života a zdraví.

Limitem práce je nižší počet respondentů, který byl získán na Slovensku. Nižší počet respondentů mohl ovlivnit i celkové výsledky dotazníkového šetření. Výzkumné šetření bylo negativně ovlivněno při sběru dat epidemií covid-19.

Klíčová slova: vzdělávání, znalosti, žák 2. stupně základní školy, ochrana člověka za mimořádných událostí, výchova k bezpečí a ochraně zdraví

Abstract:

Comparative study of the knowledge of primary school pupils in the field of human protection in emergencies in the Czech, Slovak and Polish Republics

Author:

Mgr. Iveta Hudzietzová

Department (Institute)

University of Lower Silesia, Faculty of Educational Sciences, Wrocław

Supervisor:

Doc. PaedDr. Miroslav Kopecký, Ph.D.

The dissertation thesis deals with the analysis and evaluation of the knowledge of elementary school pupils in the field of human protection in emergencies. The comparison focuses on selected Central European countries the Czech Republic, the Slovak Republic and the Republic of Poland and a selected group of pupils of lower secondary education at ISCED level 2. Based on the comparison of the educational contents of the areas of human protection in emergencies, topics common to pupils of the 6th – 9th grades of primary schools in the Czech Republic and Slovakia and to pupils of the 6th – 8th grades in Poland were selected in a targeted manner.

The monitored group consists of 1,562 respondents from the Czech Republic (n = 648), the Slovak Republic (n = 331) and the Republic of Poland (n = 583). The research was carried out at primary schools in the Czech Republic (n = 13), the Slovak Republic (n = 8) and the Republic of Poland (n = 12). The research was conducted in 2019-2021. The questionnaire survey was carried out on the basis of the consent of the management of the elementary schools and, if necessary, with the consent of the founder of the elementary school. In Slovakia and Poland, respondents were from faculty primary schools.

For empirical research of pupils' knowledge, a non-standardized questionnaire was chosen, which contained 14 questions for pupils in the Czech Republic and Slovakia and 13 questions for pupils in Poland. The questions in the questionnaire were repeatedly consulted with the directorates of fire brigades in the Czech, Slovak and Polish Republics and with the directors of primary schools in these countries. It was also based on an analysis of a literary search of domestic and foreign literature. The questionnaire was focused on the following areas: emergency call, integrated rescue system, warning signals, evacuation, first aid and to find out

personal experience in providing first aid and finding out the experience in which the subject paid attention to human protection in emergencies.

The results of the research indicated that pupils do not have adequate knowledge of the areas of action in the event of a threat or emergency, the recognition of warning signs and the provision of lay first aid. The overall results of the questionnaire survey showed that pupils in the Republic of Poland and the Czech Republic have the best level of knowledge and the lowest level was found with pupils in the Slovak Republic.

The acquired knowledge can help in the theoretical basis with systematic understanding in the education of elementary school pupils in the field of human protection in emergencies, they provide the basis for further development of theoretical science not only in pedagogy, but also in the scientific field dealing with the safety of the population, they are beneficial for further scientific investigations, new projects, new and other studies, further involvement in research not only in the Czech Republic, Slovak and Polish Republics, but also in the countries of the European Union. The social benefits of work are related to the protection of life in emergency situations, when ignorance means a threat to life and health.

The limit of the work is the lower number of respondents that was obtained in Slovakia. The lower number of respondents may have also influenced the overall results of the questionnaire survey. The research survey data collection was negatively affected by the covid-19 epidemic.

Keywords: education, knowledge, pupil of the 2nd grade of elementary school, human protection in emergencies, education for safety and health protection

Abstract:

Badania porównawcze wiedzy uczniów szkół podstawowych w zakresie ochrony człowieka w sytuacjach nadzwyczajnych z Czech, Słowacji i Polski.

Autor:

Mgr. Iveta Hudzietzová

Katedra (wydział)

Dolnośląska Szkoła Wyższa, Wydział Nauk Pedagogicznych, Wrocław

Promotor:

doc. PaedDr. Miroslav Kopecký, Ph.D.

Praca dyplomowa zajmuje się analizą i oceną wiedzy uczniów szkół podstawowych w zakresie ochrony człowieka w sytuacjach nadzwyczajnych. Porównanie koncentruje się na wybranych krajach Europy Środkowej, takich jak Czechy, Słowacja i Polska oraz na wybranej grupie uczniów drugiego stopnia szkoły podstawowej na poziomie ISCED 2. Na podstawie porównania treści edukacyjnych w obszarze ochrony człowieka w sytuacjach nadzwyczajnych zostały wybrane tematy wspólne dla uczniów klas 6-9 szkół podstawowych w Czechach i na Słowacji oraz dla uczniów klas 6-8 w Polsce.

Monitorowana grupa składa się z 1562 respondentów z Czech (n = 648), Słowacji (n = 331) i Polski (n = 583). Badania przeprowadzono w szkołach podstawowych na terenie Czech (n = 13), Słowacji (n = 8) i Polski (n = 12) w latach 2019-2021. Badanie ankietowe zostało przeprowadzone na podstawie zgody dyrekcji szkół podstawowych i ewentualnie także zgody założycieli szkół podstawowych. Na Słowacji i w Polsce respondenci pochodzili z wydziałowych szkół podstawowych.

Dla potrzeb przeprowadzenia badania empirycznego wiedzy uczniów wybrano kwestionariusz niestandardyzowany zawierający 14 pytań do uczniów z Czech i Słowacji oraz 13 pytań do uczniów z Polski. Pytania zawarte w ankiecie były wielokrotnie konsultowane z dyrekcjami straży pożarnej i ratownictwa Czech, Słowacji i Polski oraz z dyrektorami szkół podstawowych wymienionych krajów. Pytania opierały się również na analizie przeglądu literatury krajowej i zagranicznej. Ankieta koncentrowała się na następujących obszarach: numery alarmowe, zintegrowany system ratowniczy, sygnały ostrzegawcze, ewakuacja, pierwsza pomoc oraz osobiste doświadczenia w udzielaniu pierwszej pomocy i doświadczenia związane z przedmiotem uwagi w procesie ochrony człowieka w stanach nadzwyczajnych.

Na podstawie wyników badania stwierdzono, że uczniowie nie posiadają odpowiedniego poziomu wiedzy w zakresie działań w przypadku zagrożenia lub wystąpienia sytuacji nadzwyczajnej, rozpoznawania sygnałów ostrzegawczych oraz zasad udzielania pierwszej pomocy. Ogólne wyniki badania ankietowego wykazały, że najlepszy poziom wiedzy mają uczniowie z Polski i Czech, a najniższy uczniowie ze Słowacji.

Zdobyte w ten sposób informacje mogą pomóc w teoretycznym przygotowaniu do systematycznego edukowania uczniów szkół podstawowych w zakresie ochrony człowieka w sytuacjach nadzwyczajnych, stanowią podstawę do dalszego rozwoju nauk teoretycznych nie tylko w zakresie pedagogiki, ale także dziedzin zajmujących się bezpieczeństwem ludności. Informacje będą przydatne do innych badań naukowych, nowych projektów i opracowań, dalszego zaangażowania w badania nie tylko w Czechach, Słowacji i Polsce, ale także w innych krajach Unii Europejskiej. Wkład społeczny pracy związany jest z ochroną życia w sytuacjach nadzwyczajnych, w przypadku których brak stosownej wiedzy stanowi zagrożenie dla życia i zdrowia.

Na skutek ustalonego limitu w badaniu wzięła udział mniejsza liczba respondentów z terenu Słowacji. Mniejsza liczba respondentów mogła również wpłynąć na ogólne wyniki ankiety. Ograniczenia związane z epidemią covid-19 wpłynęły negatywnie na cały proces badawczy oraz gromadzenie danych.

Słowa kluczowe: kształcenie, wiedza, uczeń drugiego stopnia szkoły podstawowej, ochrona człowieka w sytuacjach nadzwyczajnych, edukacja w zakresie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia